
Blaenoriaethau'r Comisiynydd

1

Rhaid gwella cyfraddau trosglwyddo'r Gymraeg o un genhedlaeth i'r llall. I wneud hyn mae'n hanfodol cryfhau sefyllfa'r iaith mewn ardaloedd â dwysedd uchel o siaradwyr lle mae cyfraddau trosglwyddo yn parhau'n gymharol gadarn. Yn ogystal â gweithredu argymhelliad y Comisiwn Cymunedau Cymraeg i sefydlu ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol uwch, rhaid darparu buddsoddiad ychwanegol i Mudiad Meithrin, y mentrau iaith ac eraill yn y maes i'w galluogi i dargedu ymyraethau yn fwy effeithiol ac ar raddfa ehangach.

2

Rhaid buddsoddi ar raddfa llawer ehangach i ddatblygu sgiliau Cymraeg y gweithlu blynnyddoedd cynnar drwy gynyddu'r hyfforddiant iaith Gymraeg sy'n rhan o gyrsiau hyfforddiant a phrentisiaethau'r sector, a datblygiad proffesiynol parhaus pob gweithiwr. Er mwyn gwireddu cynnydd mewn sgiliau Cymraeg, rhaid hwyluso recriwtio a chadw staff drwy gynyddu adnoddau ehangach y sector.

3

Rhaid mynd i'r afael yn uchelgeisiol ac ar fyrder â'r her o greu gweithlu addysg cynyddol ddwyieithog. Mae angen ymyrraeth gadarn gan Lywodraeth Cymru i gynyddu nifer y dysgwyr sy'n gadael yr ysgol yn siarad Cymraeg yn hyderus. Dylai Llywodraeth Cymru sefydlu fframwaith hyfforddiant iaith Gymraeg yn rhan orfodol o hyfforddi, sefydlu a datblygu proffesiynol pob athro.

4

Rhaid sicrhau bod cyfle i bob dysgwr ddatblygu eu sgiliau Cymraeg yn y sector addysg a hyfforddiant ôl-orfodol. I wneud hyn, mae angen buddsoddi'n briodol, a rhoi rhagor o bwyslais strategol ar sicrhau bod siaradwyr Cymraeg yn derbyn cyfran uwch o'u haddysg a'u hyfforddiant drwy'r Gymraeg. Rhaid i'r sector flaenoriaethu cynyddu'r ganran o siaradwyr Cymraeg rhugl sy'n dewis astudio drwy gyfrwng y Gymraeg dros y pum mlynedd nesaf.

5

Rhaid cynnig llawer mwy o gyfleoedd, yn arbennig i blant a phobl ifanc, i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned, a chymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol, cymunedol a chwaraeon. I wneud hyn, ac fel mae'r Comisiwn Cymunedau Cymraeg yn ei argymhell, rhaid i Lywodraeth Cymru gryfhau fframweithiau cynllunio ieithyddol cymunedol a chynyddu'r cyllid a'r adnoddau i bartneriaid allweddol sy'n gyfrifol am ddarparu'r gweithgareddau a'r digwyddiadau hyn yn Gymraeg.

6

Rhaid i bartneriaid allweddol gydweithio i ddeall yn llawn yr heriau a'r cyfleoedd sydd i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn y cyfryngau digidol a darlledu. Gan adeiladu ar y cydweithio hwn, dylid datblygu strategaeth ddigidol genedlaethol dan arweiniad Llywodraeth Cymru a fydd yn amlygu cyfraniad allweddol pob partner yn y maes.

7

Rhaid atal dirywiad pellach y Gymraeg yn yr ardaloedd lle mae ei sefyllfa ar ei chryfaf ar hyn o bryd os ydym am gryfhau ei sefyllfa drwy Gymru gyfan. Rhaid i Lywodraeth Cymru gyflwyno papur gwyn ar fyrder i weithredu prif argymhelliad y Comisiwn Cymunedau Cymraeg i sefydlu ardaloedd o arwyddocâd ieithyddol dwysedd uwch.

8

Rhaid adolygu safonau'r Gymraeg i sicrhau eu bod yn dal yn berthnasol ac yn adlewyrchu modelau darparu gwasanaethau'r presennol a'r dyfodol. Rhaid i Lywodraeth Cymru hefyd hwyluso cynnydd yn y cyfleoedd i gynnig gwasanaethau Cymraeg drwy:

- gyflwyno rheoliadau safonau'r Gymraeg ar gyfer Gweinidogion y Goron; byddai angen cydsyniad Ysgrifenyddion Gwladol er mwyn eu henwi mewn rheoliadau
- cyflwyno rheoliadau safonau'r Gymraeg ar gyfer adrannau anweinidogol Llywodraeth y DU
- datblygu amserlen benodol ar gyfer sefydliadau a sectorau a enwir yn y Mesur, ac ystyried ehangu i sectorau pwysig eraill.

Rhaid galluogi Comisiynydd y Gymraeg i ddwysáu ein gwaith mewn gweithleoedd drwy ddarparu buddsoddiad ychwanegol i hwyluso llunio ac arwain gweithrediad strategaeth gydlynol yn y maes. Byddai'r strategaeth hon yn targedu ac yn cefnogi sefydliadau o bob sector i gynllunio'n strategol i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn eu gweithleoedd. Byddai strategaeth yn cydlynu gweithgarwch cynllunio gweithleoedd cenedlaethol gan adeiladu ar y cydweithio strategol sydd eisoes yn digwydd rhwng partneriaid allweddol eraill yn y maes.

Rhaid trawsnewid gofal clinigol i siaradwyr Cymraeg drwy ganolbwyntio adnoddau ac ymdrechion mewn meysydd blaenoriaeth cydnabyddedig. Dylid cynyddu buddsoddiad canolog Gwasanaeth Iechyd Cymru yn y Gymraeg drwy ariannu adran o swyddogion arweiniol arbenigol fydd yn sicrhau bod gofal yn y Gymraeg yn rhan annatod o bob elfen o lwybrau gofal yn y meysydd hyn.